समिद्धनक्षेत्रभूताः सामिधेनीर्विधाह्यन् तासां नाम निर्वक्ति सामधेनीभिः प्रवो वाजा इत्यादिभिर्मन्त्रैः" भा० ताण्ड्यः आश्व०श्रौ०।।२।७। "अथ सामिधेन्यः प्रवो वाजा अभिद्युम्नोऽग्न आयाहि वीतये इष्टयानः२ इडेन्यो नमस्यस्त्रिरोऽग्नि दूतं वृणीमहे समिध्यमानो अध्वरे सुमिद्धो अग्न आहुतेतिह्।७ ह्रे।

सामीप्य न० समीपस्य भावः स्वार्थे वा ष्यञ्। १नैकट्ये २निकटे च सामीप्यास्तु सविषयैर्व्याप्त्याधारसतर्विधः" भाषा० व्याकरणम्। [२समुद्रमये त्रि०।

सामुद्र न० समुद्रे भवः अण्। (लवणे) १लवणे हेमच०।

सामुद्रक न०समुद्रे चर्मणा प्रोक्तम् वुञ्। हस्तादिरेखादिना स्त्रीपुरुषशुभाशुभलक्षणप्रापके समुद्रर्षिकृते १ग्रन्थभेदे "वामभागे तु नारीणां दक्षिणे पुरुषस्य च। विदितं लक्षणं तेषां समुद्रेण यथोदितम्" इति वासुद्रसार० समुद्रणा" नैघ०। वासुद्र आर्षे च। २समुद्रलवणे राजनि०

सामुद्रिक त्रि० समुद्रेण प्रोक्तं वेत्त्यधीते वा ठञ्। १स्त्रीपुरुषशुभाशुभलक्षणप्रापकग्रन्थाध्येतरि २तद्वेत्तरि च।

साम्परायिक न० सम्परायाय आपदे परलोकाय वा हितम् ठञ्। १युद्धे अमरः २परलोकसाधने त्रि०।

साम्प्रतम् अव्य०सम्+प्र+तन-डतम्। युक्ते। १उचिते २इदानीमित्यर्थे अमरः।

सा पा ख्य सम्बन्धे पु० उभ०सम्-सेट्। साम्बयति ते अस-साम्बत् त। अर्थं गोपदेशपदे व्याख्यः। [राजनि०।

साम्बर न० सम्बरदेशे भवम् अण्। सम्बरदेशोद्भवे लवणे

साम्भवी स्त्री सम्भवः अपत्यं प्रज्ञादित्वात् गौरा० ङीष्। रुद्रसोमे शब्दच०। [धर्मे।

साम्य न समस्य भावः ष्यञ्। तुल्यत्वप्रयोजके साधारण-

साम्राज्य न सम्राजो भावः ष्यञ्। १सार्वभौमत्वे "भेजे साम्राज्यदीक्षितम् रघुः "सम्राधिपत्यं राज्यं स्यात् साम्राज्यं दयसम्पदे" इत्युक्ते २दयसम्पत्साधिपत्ये च

साय पु० सो-घञ्। १दिनान्ते अमरः। २वाणे मेदि०।

सायंसन्ध्या स्त्री सायम् दिनान्ते सन्ध्या, तत्र सन्ध्यायते सम्+ध्यै-भावे क वा। १दिनान्तसन्ध्यायाम् अमरः। २दिनान्ते उपास्यदेवतामेदे च। भावे अङ्। ३तत्रोपासनायाम्।

सायक पु० सो-ण्वुल्। १वाणे २खड्गे च अमरः।

सायकपुङ्खा स्त्री सायकस्य पुङ्खो यस्याः ६त०। शरपुङ्खे राजनि०।

सायन्तन त्रि०सायमवः सायम्+ट्यु ल्युट् च। दिनान्तभवे। स्त्रियां ङीप्। "सायन्तनीं तिथिप्रान्तः" इति भट्टिः। "सन्ध्यां सायन्तनीं कुर्यात् द्वादशाद्यादिष्वपि प्रिये!। अकुर्वन्निरयं याति यतो नित्यानमक्रिया" इत्युद्भटतन्त्रे १पटले

सायिका स्त्री सो-ण्वुल् टाप्। क्रमस्थितौ शब्दर०।

सायम् अव्य० सो-अस। दिनान्ते "सायं सद्यति वर्त्तते" इत्यकूटः।

सायाह्न पु०सायोऽह्नः एक०त० टच् समा० च स्वादेशः। १दिनान्ते "सायाह्न स्त्रिमुहूर्तः स्यात् श्राद्धं तत्र न कारयेत्" इत्युक्ते पञ्चधाविभक्तदिनस्य त्रिमुहूर्तात्मके पञ्चमे २भेदेऽंशे च।

सायुज्य न० सह युनक्ति-युज-क्विप् सादेशः सयुङ् तस्य भावः ष्यञ्। १सहयोगे पञ्चविधमुक्तिमध्ये २एकत्वरूपे मुक्तिभेदे च "सालोक्यसार्ष्टिसामीप्यसारूप्यैकत्वमप्युत। दीयमानं न गृह्णन्ति विना मत्सेवनं जनाः" भाग० ३स्क०२९अ०। [रत्नं तत्र अनेकाच्कत्वात् गोपदेशः

सार दौर्बल्ये अद० पु०उभ०सक० सेट्। सारयति ते असस-

सार न० सृ-घञ्, सार-अच् वा। १जले २धने ३स्थाने त्रि० मेदि०। ४नवनीते न०राजनि०। ५क्षीरे भावप्र०। ६धने शब्दर०। ७बले ८स्थिरांशे ९मज्जनि पु० अमरः। १०सर्वसारे ११वायौ जटा०। १२रोगे धरणिः १३अतिदृढे १४पाशके पु० शब्दर० १५दध्यये पु० हेमच०। १६श्रेष्ठे १७वरे च त्रि० अमरः। १८परमेश्वरे "एवं त्रिवं ज्ञानमनन्तमच्युतं परात्परं ज्ञानमयं विशेषम्। अहैव सद्यपमचिन्त्यरूपं सारत्वेकं नास्ति सारं ततोऽन्यत्। यस्मादेतज्जायते विश्वमग्र्यं वाङ्मनः स्नेहं स्थाप्य पश्यातस्थितम्। आकाशवन्मेघजालस्य दृष्ट्वा यद्विश्वं वै प्रियते तत्र सारम्। अष्टाङ्गयोगैर्वेदवाङ्मुनिभिश्चन् योगी युनक्त्याकरूपं सदेव। निवर्त्तते प्राप्य यत्रेह लोके तद्वै सारं सारमन्यन्न चास्ति" कालिकापु० २७अ०।

सारक पु० सारयति रेचयति सृ-णिच्-ण्वुल्। १जलपाले राजनि०। २रेचकद्रव्यमात्रे त्रि०।

सारखदिर पु० कर्म०। विटखदिरे राजनि०।

सारगन्ध पु० सारःश्रेष्ठोगन्धो यस्य। चन्दने शब्दच०।

सारघ न० सरघाभिर्निर्वृत्तम् अण्। मधुनि क्षौद्रे जटा०।

सारङ्ग पु०स्त्री० सृ-अङ्गच्। १चातकपक्षिणि अमरः। २हरिणे ३मृगे मेदि०। ४भृङ्गे ५कमलमेदे विश्वः। ६हस्तिनि ७शालभञ्जिके